

Dôvodová správa

I. Všeobecná časť

Trenčiansky samosprávny kraj bol zriadený v zmysle zákona č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch) v znení neskorších predpisov ako právnická osoba, ktorá za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodári s vlastným majetkom a s vlastnými príjmami, zabezpečuje a chráni práva a záujmy svojich obyvateľov. Po skončení rozpočtového roka je TSK povinný súhrnne spracovať údaje o rozpočtovom hospodárení do záverečného účtu a v nadväznosti na ustanovenie § 11 ods. 2 písm. d) zákona o samosprávnych krajoch tento predložiť na schválenie v Zastupiteľstve Trenčianskeho samosprávneho kraja.

Záverečný účet TSK vychádza z účtovnej závierky Trenčianskeho samosprávneho kraja za rok 2016 overenej audítorom a je spracovaný v súlade s ustanovením § 16 zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Obsahuje najmä:

- a) údaje o plnení rozpočtu v členení podľa § 10 ods. 3 zákona č. 583/2004 Z. z. v súlade s rozpočtovou klasifikáciou,
- b) bilanciu aktív a pasív,
- c) zúčtovanie so štátnym rozpočtom za rok 2016,
- d) prehľad o stave a vývoji dlhu,
- e) údaje o hospodárení príspevkových organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti TSK,
- f) údaje o nákladoch a výnosoch podnikateľskej činnosti príspevkových organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti TSK,
- g) prehľad o poskytnutých dotáciách podľa § 7 ods. 4 a podľa § 8 ods. 5 zákona č. 583/2004 Z. z. v členení podľa jednotlivých príjemcov,
- h) údaje o projektoch TSK financovaných zo štrukturálnych fondov Európskej únie,
- i) hodnotenie plnenia programov TSK.

Záverečný účet Trenčianskeho samosprávneho kraja za rok 2016 je zavŕšením rozpočtového procesu a vyjadruje výsledky hospodárenia za sledované obdobie na úseku Dopravy, Zdravotníctva, Kultúrnych služieb, Vzdelávania, Sociálneho zabezpečenia a na Úrade TSK. Hodnotenie plnenia príjmov a čerpania výdavkov je uvádzané v eur.

II. Osobitná časť

Trenčiansky samosprávny kraj ako súčasť verejnej správy Slovenskej republiky bol v rozpočtovom roku 2016 pozitívne ovplyvňovaný priaznivým rastom ekonomiky a reálnych miezd, poklesom nezamestnanosti, ako aj mierou inflácie blízkou nule. Aj vďaka týmto skutočnostiam sa Trenčianskemu samosprávnemu kraju podarilo udržať stabilnú finančnú situáciu v rozpočtovej oblasti a v oblasti riadenia dlhu. Výška dlhu TSK k termínu 31.12.2016 dosiahla úroveň 48 612 929,39 eur, čo predstavuje 39,69 % zo skutočne dosiahnutých bežných príjmov predchádzajúceho roka.

Na Úrade TSK pokračoval Trenčiansky samosprávny kraj v procese znižovania bežných výdavkov na jeho prevádzku. Objem bežných výdavkov čerpaných v roku 2016 dosiahol výšku 7 987 416,59 eur, čo predstavuje 81,39 % z rozpočtovanej sumy určenej na tento účel, t.j. z objemu 9 813 210,00 eur a pokles o takmer 179 tis. eur v porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka. Nebyť nových skutočností, ku ktorým došlo v priebehu roka 2016, a to hlavne:

- zvýšenie tarifných plátov zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme o 4% v zmysle platnej legislatívy,

- zahájenie procesu vyňatia určeného prebytočného majetku TSK zo správy OvZP,
- splácanie riadiacim orgánom pre ROP vyrubenej korekcie vo výške 25% z ceny celého predmetu obstarávania pri implementácii projektu z predchádzajúceho programového obdobia,

bol by tento pokles výdavkov ešte výraznejší. Aj napriek všetkému, opätovne dosiahnutý medziročný pokles výdavkov na prevádzku Úradu TSK je jasným dôkazom toho, že súbor realizovaných úsporných opatrení zavedený od roku 2014 prináša každý rok priaznivé výsledky v šetrení verejných prostriedkov. V horizonte rokov 2014 až 2016 docielil Trenčiansky samosprávny kraj v porovnaní s rokom 2013 zníženie bežných výdavkov na prevádzku Úradu TSK v objeme takmer 1 069 tis. eur.

Pozitívny vplyv na udržiavaní tohto trendu mal aj elektronickou formou vykonávaný proces verejného obstarávania tovarov, prác a služieb. Zásluhou EKS - elektronického kontraktačného systému ušetril Trenčiansky samosprávny kraj a organizácie v jeho zriaďovateľskej pôsobnosti za obdobie od 1.1.-31.12.2016 takmer 1 661 tis. eur a zásluhou virtuálnej aukčnej siene PROebiz takmer 811 tis. eur.

Na úseku cestnej dopravy došlo k medziročnému nárastu bežných výdavkov určených na úhradu preukázanej straty za služby vo verejnom záujme, a to približne o 600 tis. eur. Ten bol zapríčinený hlavne poklesom počtu prepravených osôb, ktorý má za následok zároveň pokles tržieb z cestovného. Vzhľadom k tomu, že ide o dlhodobý sprievodný jav, zameral Trenčiansky samosprávny kraj svoju pozornosť na zastabilizovanie počtu prepravovaných osôb, a to formou zlepšenia kvality poskytovaných služieb. Za týmto účelom bola na základe vzájomnej dohody so zmluvnými prepravcami SAD Trenčín, a.s. a SAD Prievidza a.s. realizovaná v priebehu roka 2016 okrem iného obnova vozidlového parku v podobe nákupu 60 nových, modernejších, bezpečnejších a ekologickejších autobusov, ďalej rozšírenie wifi - pripojenia v autobusoch prímestskej dopravy a zavedenie novej aplikácie „ubian.sk“, ktorá poskytuje cestujúcim aktuálne informácie o odchodoch, príchodoch a meškaní autobusov, ako aj o ich aktuálnej polohe, o najbližších zastávkach a pod..

S cieľom udržať vyhovujúci technický stav cestných komunikácií a mostov zabezpečil Trenčiansky samosprávny kraj prostredníctvom svojej príspevkovej organizácie SC TSK opravu všetkých dvadsiatich plánovaných úsekov ciest II. a III. triedy, a to v celkovej dĺžke 37 074 m na ploche 219 108 m² a v objeme 3 732 600,67 eur. Na úhradu uvedeného objemu prostriedkov použila príspevková organizácia SC TSK účelovo určený príspevok z rozpočtu zriaďovateľa vo výške 3 560 000,00 eur, ktorý v porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka predstavoval medziročný nárast o 560 000,00 eur. Zvyšný objem prostriedkov 172 600,67 eur uhradila SC TSK z vlastných zdrojov.

Na úseku vzdelávania pokračoval Trenčiansky samosprávny kraj v strategickom zámere, ktorým je optimalizácia a stabilizácia siete stredných škôl, posilnenie vnútorných kapacít stredných škôl, posilnenie výchovnej a motivačnej funkcie škôl, vzdelávanie pre potreby trhu práce a zvýšenie kvality a atraktivity vzdelávania. V súlade so strategickým zámerom a v súlade so schváleným všeobecne záväzným nariadením, bol stabilizovaný počet žiakov gymnázií, znížený počet žiakov v skupine odborov ekonomika, organizácia, obchod a služby a zvýšený počet žiakov v technických a iných odboroch na stredných priemyselných školách a stredných odborných školách. Na podporu strategického zámeru bolo podpísaných 23 memoránd o spolupráci medzi TSK, strednými odbornými školami, firmami a profesijnými komorami, Ich cieľom je prehĺbiť vzájomnú spoluprácu a väzby v oblasti odborného vzdelávania a prípravy. Stredné odborné školy v zriaďovateľskej pôsobnosti TSK boli už druhýkrát lídrom v zavádzaní systému duálneho vzdelávania na Slovensku. Zmluvu v rámci systému duálneho vzdelávania podpísalo 10 stredných odborných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti TSK, 184 žiakov a 28 firiem.

V oblasti čerpania prostriedkov z Európskych štrukturálnych a investičných fondov na implementáciu projektov z operačných programov Partnerskej dohody 2014 - 2020 začali riadiace orgány vyhlasovať výzvy na predkladanie žiadostí o NFP v rámci jednotlivých operačných programov, v ktorých sú oprávnenými žiadateľmi aj vyššie územné celky, v druhej polovici roku 2016. To bolo dôvodom, prečo z tak pomerne vysokého objemu rozpočtovaných kapitálových výdavkov na tento účel, a to takmer 23 419 tis. eur, sa k 31.12.2016 čerpalo len približne 760 tis. eur. Išlo o objem prostriedkov súvisiaci s prípravou podkladov a vypracovaním projektových dokumentácií k výzvam na predkladanie žiadostí o poskytnutie nenávratného finančného príspevku.

Trenčianskemu samosprávnemu kraju boli v decembri 2016 v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia a v rámci výzvy zameranej na zníženie energetickej náročnosti verejných budov, schválené dve žiadosti o nenávratný finančný príspevok na rekonštrukciu stredných škôl. Modernizácia čaká Obchodnú akadémiu v Prievidzi a Strednú odbornú školu stavebnú Emila Belluša v Trenčíne. Objem investície u týchto dvoch projektov sa odhaduje na 2,75 milióna eur.

Podobne ako v minulom období, aj v roku 2016 bol Trenčiansky samosprávny kraj úspešným žiadateľom v rámci možnosti získania podpory formou dotácie v zmysle § 4 písm. l) zákona č. 587/2004 Z. z. o Environmentálnom fonde a o zmene a doplnení niektorých zákonov za účelom zvyšovania energetickej účinnosti existujúcich verejných budov vrátane zateplenia. TSK získal štátnu podporu pre financovanie investičných projektov na úseku sociálneho zabezpečenia pod názvami „Zvýšenie energetickej efektívnosti v CSS – LIPA, Kostolná – Záriečie, budova B – zateplenie“ a „Zvýšenie energetickej efektívnosti v DSS – Zemianske Podhradie, pavilón pracovnej terapie“, u ktorých objem čerpaných prostriedkov vrátane spolufinancovania z vlastných zdrojov TSK dosiahol výšku takmer 119 tis. eur.

Pri realizovaní investičných aktivít bolo úsilie Trenčianskeho samosprávneho kraja nasmerované nielen na dokončenie akcií zahájených na jednotlivých úsekoch ešte v rozpočtovom roku 2015, ale aj na realizáciu nových zámerov. Vzhľadom na dlhodobý nedostatok investícií do objektov škôl a ich alarmujúci stavebno-technický stav, bola za prioritnú oblasť v roku 2016 stanovená oblasť Vzdelávania a Trenčiansky samosprávny kraj smeroval práve do tejto oblasti najväčší objem finančných prostriedkov. K finančne najnáročnejším patrili stavebné úpravy blokov A, B, C pre SOŠ Dubnica nad Váhom v objeme približne 1 675 tis. eur, rekonštrukcia telocvične, kuchyne a odborných učební pre SOŠ strojnícku Bánovce nad Bánovce v objeme takmer 1 128 tis. eur, rekonštrukcia priestorov budovy školy na Veľkomoravskej ulici č. 14 a výdajne stravy pre SZŠ Trenčín v objeme 483 tis. eur a napokon rekonštrukcia obvodového plášťa školy a strechy so zateplením pre SOŠ Partizánske v objeme 336 tis. eur.

Plnenie príjmov a čerpanie výdavkov Trenčianskeho samosprávneho kraja k 31.12.2016 možno v skratke zhrnúť nasledovne :

Bežný rozpočet je prebytkový v čiastke 22 399 065,74 eur.

Bežné príjmy boli k 31.12.2016 plnené vo výške 129 542 518,40 eur, čo v percentuálnom vyjadrení predstavuje 102,69 % z rozpočtovanej sumy 126 152 239,00 eur a medziročný nárast takmer o 7 039 tis. eur. Hlavný podiel na tejto skutočnosti mala ekonomická kategória 100 - Daňové príjmy, kde zaznamenal Trenčiansky samosprávny kraj v porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka zvýšenie takmer o 8 459 tis. eur. Za lepším plnením daní stojí zmena výšky prerozdelenia výnosu dane pre samosprávne kraje z 29,2% na 30,0%, ďalej zlepšenie úspešnosti ich výberu a rýchlejšie rastúci trh práce než boli jeho oficiálne odhady. Vo vývoji bežných nedaňových príjmov neboli zaznamenané výrazné zmeny. Už tradične je v ekonomickej kategórii 200 – Nedaňové príjmy dosahované plnenie približne 8 000 tis. eur a rovnako tomu bolo aj v rozpočtovom roku 2016.

Trenčiansky samosprávny kraj zaznamenal k 31.12.2016 plnenie nedaňových príjmov v objeme 8 268 177,19 eur, čo znamenalo medziročný nárast o 205 tis. eur, a to hlavne zásluhou vyšších príjmov z prenajatých budov, priestorov a objektov, vyšších administratívnych poplatkov a vyšších príjmov z činností rozpočtových organizácií. Priaznivý vývoj v rámci hodnoteného medziročného obdobia však nemožno konštatovať v ekonomickej kategórii 300 - Granty a transfery, kde bol zaznamenaný v porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka pokles o takmer 1 625 tis. eur. Dôvodom je ukončenie realizácie neinvestičných projektov implementovaných priamo organizáciami v zriaďovateľskej pôsobnosti TSK v rámci starého programového obdobia a pomalý rozbeh v procese vyhlasovania výziev na podávanie projektov v rámci jednotlivých operačných programov pre nové programové obdobie.

Bežné výdavky boli k 31.12.2016 čerpané vo výške 107 143 452,66 eur, čo predstavuje v percentuálnom vyjadrení 97,54 % z rozpočtovanej sumy 109 850 204,00 eur na rok 2016 a medziročný nárast o 691 tis. eur. Treba však podotknúť, že tento nárast výdavkov je odrazom viacerých nových skutočností, ku ktorým došlo v priebehu roka 2016. Veď už len vyššie spomínané:

- zvýšenie tarifných platov, vyňatie prebytočného majetku TSK zo správy OvZP, splácanie vyrubenej korekcie,

ako aj:

- smerovanie vyššieho objemu prostriedkov z vlastných zdrojov do oblasti vzdelávania na financovanie rutínnej a štandardnej údržby v stredných školách a do oblasti dopravy na súvislé opravy ciest II. a III. triedy TSK dodávateľským spôsobom,

zaťažilo rozpočet bežných výdavkov Trenčianskeho samosprávneho kraja v roku 2016 približne o 2 256 tis. eur.

Kapitálový rozpočet je schodkový, a to v čiastke 10 147 211,11 eur.

Kapitálové príjmy boli k 31.12.2016 plnené vo výške 2 348 274,60 eur, čo v percentuálnom vyjadrení predstavuje 11,92 % z rozpočtovanej sumy 19 695 430,00 eur a pokles o takmer 1 009 tis. eur oproti rovnakému obdobiu predchádzajúceho roka. Súčasťou uvádzaného objemu prostriedkov je priaznivo hodnotený podiel ekonomickej kategórie 200 – Nedaňové príjmy a v rámci nej príjem z predaja kapitálových aktív. Trenčianskemu samosprávnemu kraju sa podarilo v priebehu roka 2016 odpredať prebytočný nehnuteľný majetok v celkovom objeme 645 308,42 eur, čo v percentuálnom vyjadrení predstavuje 107,6 % z reálne nastaveného rozpočtu 600 000,00 eur a v porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka nárast o takmer 369 tis. eur. Tento priaznivý vývoj však nestačil ovplyvniť celkové plnenie kapitálových príjmov, ktoré v dôsledku rozhodujúcej ekonomickej kategórie 300 – Granty a transfery zaznamenalo veľmi nízke percento plnenia. Podobne ako v bežných príjmoch pozostávalo plnenie tejto kategórie v jej kapitálovej časti len z príjmov za zrefundované výdavky vynaložené v minulosti Trenčianskym samosprávnym krajom z vlastných zdrojov pri implementácii projektov v rámci programového obdobia 2007-2013. Uspokojivou správou tak je, že prijatím uvedených refundácií boli vysporiadané všetky pohľadávky súvisiace s dnes už ukončeným programovým obdobím.

Trenčiansky samosprávny kraj čerpal kapitálové výdavky k 31.12.2016 v objeme 12 495 485,71 eur, čo predstavuje 26,26 % z rozpočtovaného objemu 47 581 280,00 eur, z toho :

a) *v oblasti investičných akcií* realizovaných z vlastných zdrojov a zo zdrojov štátneho rozpočtu dosiahlo čerpanie kapitálových výdavkov objem 11 738 208,65 eur, čo predstavuje 48,58 % z objemu prostriedkov rozpočtovaných na tento účel, t. j. z objemu prostriedkov 24 162 943,00 eur a medziročný nárast takmer o 6 627 tis. eur,

b) *v oblasti implementácie investičných projektov* realizovaných v rámci Európskych štrukturálnych a investičných fondov dosiahlo čerpanie kapitálových výdavkov objem

757 277,06 eur, čo predstavuje 3,23 % z objemu prostriedkov rozpočtovaných na tento účel t. j. z objemu prostriedkov 23 418 337,00 eur.

Zostatkom finančných operácií, ktorými sa vykonávajú prevody prostriedkov z peňažných fondov, realizujú sa návratné zdroje financovania a ich splácanie bol prebytok vo výške 12 530 953,20 eur.

Po usporiadaní prebytku finančných operácií a po vylúčení nevyčerpaných účelovo určených prostriedkov poskytnutých v predchádzajúcom rozpočtovom roku zo štátneho rozpočtu a z rozpočtu EÚ, ako aj vylúčení zostatku prijatých finančných zábezpek bol zostatkom finančných prostriedkov za rok 2016 prebytok v celkovom objeme 22 808 319,35 eur. V súlade s ustanovením § 15 ods. 1 zákona NR SR č.583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov je tento zdrojom tvorby peňažných fondov.

Trenčiansky samosprávny kraj usporiadal:

- svoje hospodárenie vrátane finančných vzťahov k zriadeným a založeným právnickým osobám, k fyzickým a právnickým osobám, ktorým poskytol prostriedky zo svojho rozpočtu,
- finančné vzťahy k štátnemu rozpočtu a štátnym fondom.

Návrh Záverečného účtu Trenčianskeho samosprávneho kraja za rok 2016 bol predložený hlavnému kontrolórovi za účelom vypracovania odborného stanoviska a v súlade s platnou legislatívou bol v lehote predložený na verejnú diskusiu pred jeho schválením v zastupiteľstve samosprávneho kraja.